

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1: Titlul proiectului de act normativ	
LEGE	
privind unele măsuri pentru implementarea procedurii bugetării participative	
Secțiunea a 2-a: Motivul emiterii actului normativ	
1. Descrierea situației actuale	<p>Bugetarea participativă presupune implicarea cetățenilor în procesul decizional privind obiectivele de investiții, politicile, prioritățile, criteriile de finanțare și elaborarea bugetului unităților administrativ-teritoriale. Acest mecanism, apărut pentru prima dată în Brazilia în anul 1989, este o unealtă importantă pentru consolidarea sistemelor democratice. De-a lungul timpului, mecanismul bugetării participative a fost preluat și adaptat de mai multe unități administrativ-teritoriale din întreaga lume. Potrivit Atlasului Mondial de Bugetare Participativă, în Europa se desfășoară mai bine de 4 500 de programe de bugetare participativă.</p> <p>Bugetarea participativă stimulează angajamentul civic și implicarea cetățenilor în procesul decizional, încurajându-se încrederea în administrația locală și dezvoltarea unei legături strânse între cetățeni și autorități. De asemenea, mecanismul bugetării participative contribuie la transparența finanțelor publice – un element important în reducerea corupției și favorabilă construirii unor sisteme democratice și de guvernare corecte în domeniul managementului financiar public (PFM)¹. Astfel, cetățenii au la dispoziție o unealtă suplimentară pentru a comunica factorilor decizionali nevoile locale identificate, pe care cetățenii le consideră prioritare. Nu în ultimul rând, programele de bugetare participativă pot avea ca rezultat reducerea inegalităților economice și politice și întărirea asociațiilor comunitare și a societății civile².</p> <p>Într-o rezoluție aprobată în iulie 2021, Parlamentul European a propus introducerea bugetării participative și a altor instrumente de participare pentru proiectele-pilot, astfel încât cetățenii să aibă un cuvânt de spus în privința cheltuirii banilor din bugetul UE.</p> <p>Propunerea este cu atât mai utilă cu cât actualul context a dus la adoptarea mai multor măsuri fiscal-bugetare care au implicat reducerea cheltuielilor bugetare și creșterea taxelor. Astfel, adoptarea unor prevederi care să reglementeze o modalitate unitară la nivel</p>

¹ Direcția Studii și Documentare Legislativă, Politicile bugetare participative – exemple inovative, proceduri deliberative și bune-practici Franța, Germania, SUA (2020) pg. 5

² Dohoru Adi, Bugetarea participativă: între emancipare și deturnare, 2022, Presa Universitară Clujeană, pg. 179

	<p>național prin care cetățenii pot avea un cuvânt de spus în alocarea resurselor financiare ale UAT-urilor este binevenită.</p> <p>În România au existat sau există localități sau județe care au avut sau au programe de bugetare participativă. Numărul acestor UAT-uri variază de la an, unele renunțând la proiect, altele acum încep să îl implementeze. În anul 2023, 14 reședințe de județ și o primărie de sector din București au desfășurat programe de bugetare participativă. Bugetul alocat proiectelor din bugetarea participativă a fost sub 1% din bugetul total al U.A.T.-urilor.</p>
2. Schimbări preconizate	<p>Bugetarea participativă aduce o serie de beneficii pentru autoritățile locale³:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Îmbunătățește transparența administrației publice și eficiența cheltuirii banului public; 2) Încurajează implicarea cetățenilor în luarea deciziilor, alocarea și supravegherea folosirii resurselor publice; 3) Conduce la creșterea cererii de responsabilizare din partea liderilor locali și a managementului autorităților locale; 4) Crește capacitatea colectivității de a realiza o prioritizare adecvată a folosirii resurselor publice; 5) Crește nivelul de încredere între guvernarea locală și populație; 6) Generează și cultivă atitudini democratice. <p>În acest sens, propunem ca bugetarea participativă să se desfășoare după cum urmează:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) derularea obligatorie de către unitatea administrativ-teritorială a cel puțin unei etape anuale de colectare a proiectelor sau a propunerilor venite din partea cetățenilor și asociațiilor legal constituite 2) analiza și sinteza acestora 3) dezbateră publică 4) evaluare și decizie finală a u.a.t. privind preluarea sau refuzul preluării acestora în viitorul proiectul de buget local. <p>Procedura de bugetare participativă, trebuie să asigure:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) informarea cetățenilor privind desfășurarea, oportunitățile de implicare și rezultatele posibile ale acesteia, atât la sediul unității administrativ-teritoriale, cât și în format online pe paginile UAT-urilor din media online și în presa scrisă; b) accesul inclusiv al cetățenilor cu vârsta cuprinsă între 16 - 18 ani, a grupurilor informale a unor comunități sau micro-comunități, c) transparență decizională pe întreaga durată de derulare a acesteia; d) facilitarea și asistarea cetățenilor cu privire la întocmirea propunerilor sau a proiectelor.
3. Alte informații	Nu este cazul

³ <https://www.paemaiba.ro/wp-content/uploads/2019/04/Manualul-de-proceduri-cos-SMIS-40366.pdf>

Secțiunea a 3-a: Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ	
	Nu este cazul
Secțiunea a 4-a: Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)	
I. Impact financiar	Nu are impact asupra bugetul general consolidat
Secțiunea a 5-a: Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare	
	<p>Propunerea legislativă completează și adaptează cadrul legislativ respectiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea nr. 273/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 618 din 18 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare
Secțiunea a 6-a: Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	

Inițiatori:

LUPU Andrei-Răzvan, deputat neafiliat

CAMBERA Oana ~~Alexandra~~, deputată neafiliată

**Lista susținătorilor propunerii legislative privind unele măsuri pentru implementarea
procedurii bugetării participative**

Nr. crt.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
	Toda Daniel Liviu		Neafiliat

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind unele măsuri pentru implementarea procedurii bugetării participative

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Prezenta lege reglementează cadrul general pentru stimularea participării active a cetățenilor la procesul decizional privind elaborarea bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale.

Art. II. – Legea nr. 273/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 618 din 18 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 2, alineatul (1), după punctul 8 se introduce un nou punct, punctul 8¹, care va avea următorul cuprins:
„8¹. bugetare participativă – implicarea activă a cetățenilor în cadrul procesului decizional privind obiectivele de investiții, politicile publice, prioritățile, criteriile de finanțare și elaborare a bugetului unităților administrativ-teritoriale.”

2. La articolul 25 se introduce o nouă literă, litera h), care va avea următorul cuprins:

“h) proiectele aprobate în urma derulării procedurii bugetării participative;”

3. După articolul 25 se introduce un nou articol, articolul 25¹, care va avea următorul cuprins:

Art. 25¹ Procedura bugetării participative

(1) Procedura bugetării participative constă în derularea obligatorie de către unitatea administrativ-teritorială a cel puțin unei etape anuale de colectare a proiectelor sau a propunerilor de bugetare participativă venite din partea cetățenilor și asociațiilor legal constituite, urmată de o etapă de analiză și sinteză a acestora, o etapă de dezbatere publică și o etapă evaluare și decizie privind preluarea sau refuzul preluării acestora în viitorul proiectul de buget local.

(2) Procedura de bugetare participativă derulată trebuie să asigure:

- a) informarea cetățenilor privind desfășurarea, oportunitățile de implicare și rezultatele posibile ale acesteia, atât la sediul unității administrativ-teritoriale, cât și în format online pe paginile de internet ale unităților administrativ-teritoriale respectiv în în presa scrisă sau online;
- b) deschidere și inclusivitate prin facilitarea accesului tuturor cetățenilor, inclusiv al cetățenilor cu vârste cuprinse între 16-18 ani, precum și a grupurilor informale a unor comunități sau micro-comunități;
- c) transparență decizională pe întreaga durată de derulare a acesteia;
- d) facilitarea și asistarea cetățenilor cu privire la modalitatea de întocmire a proiectelor sau a propunerilor.

(3) Etapa de colectare a proiectelor sau a propunerilor începe obligatoriu cu un anunț public în acest sens în care va fi menționat calendarul detaliat al procedurii precum și acordarea unui termen de cel puțin 20 zile lucrătoare pentru depunerea acestora, inclusiv prin mijloace electronice.

(4) Etapa de analiză și sinteză implică din partea autorităților administrației publice locale sistematizarea, analiza, sinteza, identificarea aspectelor esențiale, gruparea acestora și identificarea și formularea, sintetic și

comparativ, a argumentelor favorabile și nefavorabile fiecărui proiect sau propunere primite din partea cetățenilor și asociațiilor legal constituite, inclusiv prezentarea implicațiilor și condiționalităților din punct de vedere tehnic, economic și juridic. Documentul conținând lista provizorie a proiectelor sau propunerilor eligibile va fi pus la dispoziția publicului larg.

(5) Etapa de dezbatere publică constă în organizarea a cel puțin unei consultări publice, în care cetățenii sau reprezentanții asociațiilor care au depus proiecte sau propuneri, precum și publicul larg le susțin și aduc argumente și explicații suplimentare în sprijinul acestora.

(6) Etapa dezbaterii publice se finalizează cu acordarea din partea cetățenilor interesați a unui vot cu privire la proiectele sau propunerile formulate, urmând a fi declarat câștigător propunerea sau proiectul care întrunește cel mai mare număr de voturi. Votul poate fi acordat fizic sau online.

(7) Etapa de evaluare și decizie finală este supusă următoarelor criterii:

- a) caracterul delimitat sau delimitabil teritorial și temporal al proiectelor sau propunerilor;
- b) distribuirea teritorială echilibrată al proiectelor sau propunerilor la nivelul unității administrativ-teritoriale în cauză, cu prioritizarea zonelor cu nivel mai redus al calității vieții și ținându-se cont de numărul de potențiali beneficiari direcți raportat la numărul de locuitori ai zonei respectiv;
- c) distribuirea echilibrată pe domenii și tipuri de proiecte sau propuneri;
- d) accesibilitatea publică neîngrădită a amenajărilor sau dezvoltărilor ce vor fi realizate în urma implementării unui proiect sau propuneri;
- f) proiectele sau propunerile să nu aibă caracter partizan politic sau religios, nici lucrativ / comercial;
- l) propunerile sau proiectele să respecte planurile de urbanism și amenajare a teritoriului și oricare alte dispoziții legale incidente;

(8) Decizia de preluare sau refuz al preluării proiectelor sau propunerilor depuse în procedura bugetării participative trebuie să fie motivată de unitatea administrativ-teritorială. Aceasta nu poate fi contestată pe cale administrativ-jurisdicțională sau în justiție, reprezentând doar un element preliminar ce urmează să stea la baza elaborării bugetelor unităților administrativ-teritoriale.

(9) În bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale, se va rezerva, în mod obligatoriu, un procent stabilit prin hotărâre a consiliului local, a consiliului general, sau a consiliului județean, acesta neputând fi mai mic de 5% și nici mai mare de 10 % din bugetul de cheltuieli de dezvoltare pentru anul respectiv pentru proiectele sau propunerile preluate prin procedura bugetării participative.

4. La articolul 42, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alineatul (5), care va avea următorul cuprins:

“(5) Pentru obiectivele de investiții ce au fost incluse în programele de investiții publice ca rezultat al procesului de bugetare participativă se va menționa acest lucru.”

Art. V. În termen de 90 de zile de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Guvernul aprobă normele metodologice pentru aplicarea unitară a prevederilor art. II.

Art. VI. Normele metodologice de aplicare a prevederilor art. II, aprobate conform art. V, vor prevedea și termenul în care unitățile administrativ-teritoriale trebuie să își modifice și completeze corespunzător normele interne de organizare și funcționare pentru a le pune în concordanță cu prevederile prezentei legi, cu efect de la data intrării în vigoare a acesteia, precum și sancțiunile pentru nerespectarea acestui termen.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Președintele Camerei Deputaților,
Alfred-Robert SIMONIS

Președintele Senatului,
Nicolae-Ionel CIUCĂ